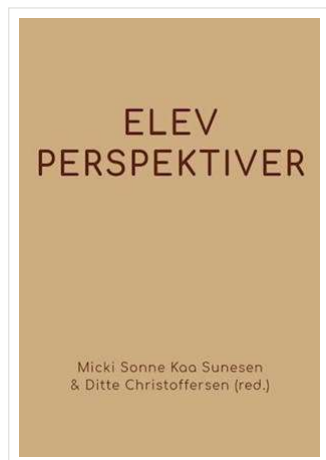

Spændende perspektiver på elevperspektiver

Af: Thorkild Thejsen

Læreres og pædagogers perspektiv på elever - og deres forståelse af elevers perspektiv på skolen - betyder meget for børn og unges faglige, sociale og personlige udvikling, lyder et budskab i en spændende antologi.

Her er en bog om et vigtigt emne. Med baggrund i forskning og skolepraksis undersøger 15 forfattere, hvad voksnes perspektiver på elever - og elevers perspektiver på skole - betyder for den professionelle praksis i skolen.

Bidragene er meget forskellige, men de samler sig om tre temaer: Et om, hvordan skolens voksne kan tænke elevers perspektiver ind, så også elever, der oplever nederlag, kedsomhed og marginalisering, mærker, at de bliver taget alvorligt. Næste tema handler om, hvordan lærere og pædagoger ved at se på skolen fra elevvinklen kan blive klogere på, hvad der fungerer og ikke fungerer i undervisningen og i resten af skolens virke. Det sidste tema handler om, hvad der forstås ved "en succesfuld elev", hvordan denne forståelse afspejler skiftende tiders dominerende skolesyn og dermed også de forventninger, vi har til de elevgjorte børn og unges adfærd og tilgang til skolens krav.

Det er ikke en "gå du hen og gør ligeså"-udgivelse, men hver artikel slutter med en række gode opmærksomhedspunkter, som kan hjælpe læseren videre fra bog til hverdag. Og selv om fingeren sættes på en række ømme punkter, er der stort set ingen af forfatterne, der bliver i de idealiserende skyer.

Søren Pjengaard bevæger sig elegant fra FN's børnekonvention over Børnerådet's udmøntning af den og ind i skolegården, klasselokalet og op gennem skolesystemet til eksamensbordene. Han identificerer fem forskellige perspektiver, som er med til at bestemme over de måder, samspillet mellem eleverne og de professionelle voksne foregår på. Det *tilpasningsduelige*, det *formbare*, det *drifts- og behovsstyrede*, det *frigørende* og det *empatiske elevperspektiv*, kalder han dem.

Når anmelderen ellers formår at se bort

fra disse omvendtbenævnelser, er det en spændende artikel. Men altså: Der står "det tilpasningsduelige elevperspektiv", men det er *ikke* perspektivet, der skal tilpasses. Det handler om læreren, der mener, at eleven "gennem sin opvækst og skolegang naturligt må tilpasse sig det miljø, eleven færdes i, og det må over tid lære nogle hensigtsmæssige tilpasningsformer". Der er meget at hente i artiklen. For eksempel er "det empatiske elevperspektiv" dobbelt: Lærer og elev er *ikke ligestillede* i deres møde i skolen; de har forskellige erfaringer og anskuelser. Men de er *ligeværdige* i deres indbyrdes relation, og de skal begge udvikle empati. Men lærerens empati skal rumme både indlevelse og distance. En indlevelse, hvor læreren forbinder sig følelsesmæssigt med eleven, og det kræver, at han forbinder sig med noget inde i sig selv, så han kan genkende den følelse, han møder hos eleven. Men samtidig er den professionelle distance vigtig; når eleven græder, hjælper det ikke, at læreren græder med.

Kit Stender Petersen peger på betydningen af en "åben ikkedømmende tilgang" til eleverne og skriver fra, hvad hun kalder "et børneetisk perspektiv", men med

"uddannelsesparathedsvurderingerne" som eksempel får hun også beskrevet, hvor vanskeligt det er. Tekla Canger viser, hvordan en nysgerrig tilgang til den marginaliserede elevs fortælling om en kompleks livssituation kan korrigere ens egen forforståelse af årsag-virkning-sammenhænge. På samme måde viser Laila Colding Lagermann, hvordan "balladen kan være meningsfuld", når den ses fra et elevperspektiv. Med en grundig case om Maja i 7. klasse sætter Ditte Dalum Christensen fokus på, hvad der kan få elever til at miste deres drømme om fremtiden, og peger på muligheder for at forstå disse elevers ageren. Louise Klinge viser, hvor vigtigt det er, at eleverne oplever, at de betyder noget for skolens voksne, og hun konkretiserer, hvad der får det til at ske, så de kan udvikle sig både fagligt, socialt og personligt.

Med historiske nedslag i 1970'erne, 1990'erne og 2010'erne ser Claus Munch Drejer på, hvordan elevperspektiverne skifter, og han viser, at skolen/samfundet er gået fra en social orientering til en mere individorienteret opfattelse af elever/mennesker. Men han får desværre ikke forklaret, *hvordan* og *hvorfor* individorienteringen ændrer sig mod en opfattelse, der kan begribes inden for en konkurrencestatstankegang. Jeg mangler nogle vigtige mellemregninger. Måske skyldes det, at der er for få sider til at forklare så komplicerede glidninger, men det er altså problematisk at intendere en dokumentanalyse af elevperspektiver i skolen, når dokumenterne ikke får fat på, hvordan der bliver set på elever, og hvilken rolle elevernes egne perspektiver tillægges i undervisningen. Drejer hævder, at han anvender "praksisnære dokumenter", men det er lidt svært at følge, når han for eksempel henviser til Oskar Negt, Anthony Giddens og Paulo Freire. Der skelnes ikke mellem, hvilke niveauer dokumenterne hentes fra, og der eksisterer ikke noget egentligt praksisniveau, som er nødvendigt for at kunne sige noget om, hvordan undervisning og elevperspektiver har udfoldet sig historisk.

Mange af bogens budskaber formidles flot, men nogle steder går der vel meget akademisk automatpilot i teksten af typen "i det følgende vil jeg ..." og "i det foregående har jeg ...". Den slags kan måske have værdi i en lang afhandling, men ikke en kort artikel, der indledes med en manchette om, hvad den handler om.

Det fremgår, at nogle - men ikke alle - artikler er fagfællebedømt. Det fik mig til at overveje, om nogle af dem var "dumpet". Men det er en fejlslutning, har jeg fået at vide. Fagfællebedømmelsen nævnes, fordi nogle af forfatterne skal bruge den i deres pointoptælling og til deres ph.d., mens andre ikke har ønsket den. Ærlig talt, Klim: Hvad skal læserne bruge det til?

Fakta

Titel
Elevperspektiver

Pris
300

Sider
211

Forlag
Forlaget Klim